

NEZAPOMEŇTE PROSÍM V ZÁHLAVÍ ÚSTAVNÍ STÍŽNOSTI UVÉST SVÉ JMÉNO!

30 Cdo 1234/2021-111

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Víta Bičáka a soudců Mgr. Viktora Sedláka a JUDr. Davida Vláčila v právní věci žalobce M. K., narozeného 30. 11. 1943, bytem v Brně, Husova 165/5, zastoupeného Mgr. Pavlem Kandalcem, Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem v Praze 1, Panská 895/6, proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem v Praze 2, Rašínovo nábřeží 390/42, o zaplacení částky 100 000 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 31 C 83/2019, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 11. 2020, č. j. 51 Co 288/2020-87,

t a k t o :

- I. Dovolání **se** v části směřující proti výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 11. 2020, č. j. 51 Co 288/2020-87, jímž byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 19. 6. 2020, č. j. 31 C 83/2019-67, **zamítá**.
- II. Ve zbývajícím rozsahu **se** dovolání **odmítá**.
- III. Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 300 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Dosavadní průběh řízení

Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 19. 6. 2020, č. j. 31 C 83/2019-67, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal vůči žalované zaplacení částky 100 000 Kč (výrok I), a současně žalobci uložil nahradit žalované náklady řízení 2 (výrok II).

Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě vycházející z tvrzení, že uvedená částka odpovídá zadostiučinění na nemajetkovou újmu, jež měla být žalobci způsobena nesprávným úředním

postupem Celní správy České republiky, Generálního ředitelství cel, odboru pátrání Praha, oddělení odhalování trestné činnosti (dále též jen „policejní orgány“), a to ve věci vedené pod sp. zn. GŘC-1232-5/TČ-2018-835750. 3. V souladu se skutkovým závěrem, který soud prvního stupně po provedeném dokazování učinil, byl žalobce bezprostředně po svém příletu z Venezuely dne 7. 11. 2018 policejními orgány zadržen na pražském Letišti Václava Havla. Stalo se tak po předchozím souhlasu státního zástupce a s odkazem na § 76 odst. 1 trestního řádu, neboť na základě informace operativně získané ze zahraničí, kterou měly policejní orgány k dispozici, zde existovalo podezření, že žalobce ve svých tělních dutinách dovezl surové diamanty, čímž se dopustil trestného činu porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 odst. 1 trestního zákoníku. Žalobce byl následně převezen do Ústřední vojenské nemocnice v Praze – Střešovicích, kde byl po lékařském vyhodnocení jeho aktuálního zdravotního stavu (kdy též sám žalobce uvedl, že se cítí zdrav), podroben vyšetření výpočetní tomografií (dále jen „CT vyšetření“). Při něm byla v jeho tenkém střevě zjištěna přítomnost dvou neznámých tělísek malých rozměrů. Po konzultaci s lékařem a pod jeho dohledem pak žalobce, aniž k tomu byl fyzicky nucen, požil v zájmu urychlení procesu vyloučení zjištěných tělísek z jeho těla téhož dne dávku projímadla Fortrans, načež druhého dne ráno mu bylo provedeno další CT vyšetření a poté mu byla podána další dávka projímadla. Jakmile došlo k vyloučení inkriminovaných předmětů ze žalobcova těla, však vyšlo najevo, že se jedná o vaječné skořápky. Žalobce byl proto ze zadržení ihned propuštěn a věc týkající se podezření ze spáchání shora zmíněného trestného činu byla podle § 159a odst. 1 trestního řádu odložena. Následné žalobcovy podněty k výkonu dohledu adresované Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 6 a Městskému státnímu zastupitelství v Praze, v nichž žalobce poukazoval na údajnou nesprávnost postupu, který byl vůči němu realizován, byly vyhodnoceny jako nedůvodné.

Po právním posouzení uvedených skutečností, které vycházelo z aplikace § 1, § 5 písm. a), b), § 13 odst. 1 a § 31a odst. 1, 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, jakož i z aplikace § 76 odst. 1 a § 114 odst. 2 a 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobnímu požadavku nelze vyhovět. Omezení žalobcovy osobní svobody, k němuž došlo v intencích § 76 odst. 1 trestního řádu a po předchozím souhlasu státního zástupce, totiž nelze považovat za neoprávněné, a to ani za situace, kdy byla trestní věc proti žalobci nakonec odložena. Také žalobcovo CT vyšetření proběhlo plně v souladu s § 114 odst. 2 trestního řádu. Žalobce, který prohlásil, že se cítí zdrav a provedení tohoto vyšetření neodmítl, byl takto vyšetřen lékařem v nemocničním zařízení, a to poté, co lékař jeho zdravotní stav zhodnotil. K užití projímadla žalobce přistoupil rovněž dobrovolně bez jakéhokoliv fyzického donucení, když byl veden snahou proces vyloučení zjištěných předmětů ze svého těla urychlit. Policejní orgány se tudíž nesprávného úředního postupu vůči žalobci nedopustily, a není zde tak dán odpovědnostní titul, z něhož by bylo možné zažalovaný nárok dovozovat.

K odvolání žalobce ve věci rozhodoval Městský soud v Praze, který v záhlaví označeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

Odvolací soud předně přisvědčil skutkovým závěrům soudu prvního stupně, které zhodnotil jako správné a pro posouzení věci dostatečné, a poté se ztotožnil i s právním závěrem prvostupňového soudu, v souladu s nímž vznesený nárok žalobci nesvědčí, a to z důvodu absence tvrzeného nesprávného úředního postupu policejních orgánů ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. Příslušné celní orgány, mezi jejichž povinnosti spadá podle § 12 odst. 2 písm. d) a § 158 odst. 1 trestního řádu také činit potřebná opatření a šetření k odhalení

skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, totiž vůči žalobci postupovaly zcela v souladu s trestním řádem. Žalobce jako osoba, která byla na základě tehdy aktuálních informací důvodně podezřelá ze spáchání trestného činu, byl za dané situace naopak povinen tyto postupy policejních orgánů strpět.

Dovolání a vyjádření k němu

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce v celém jeho rozsahu dovoláním. Jeho přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Touto otázkou je, zda lze považovat za zákonný takový postup policejních orgánů, při kterém je žalobci provedeno CT vyšetření břicha a podáno z lékařského hlediska nepotřebné projímadlo, a to za situace, kdy žalobce k tomuto postupu neudělal explicitní a dobrovolný souhlas, nýbrž se mu aktivně nebránil a podrobil se mu v přesvědčení, že tak musí učinit pro ukončení svého omezení na osobní svobodě. Důvod dovolání pak žalobce dovozuje z nesprávného právního posouzení uvedené otázky, jehož se odvolací soud dle jeho názoru dopustil, uzavřel-li, že popsany postup policejních orgánů byl v souladu se zákonem. S tímto závěrem žalobce nesouhlasí, neboť se domnívá, že tento postup, v jehož rámci byl žalobce neoprávněně vystaven CT vyšetření a neoprávněně mu bylo podáno projímadlo, znaky nesprávného úředního postupu naplňuje. Ani v jednom případě se totiž nejednalo o lékařsky indikovaný úkon, přičemž v případě CT vyšetření, při němž je pacient vystaven vyšším dávkám rentgenového záření, se pro vysoký věk žalobce a jeho nedobrý zdravotní stav nejednalo ani o úkon přiměřený. K užití projímadla žalobce rovněž nepřistoupil dobrovolně, nýbrž tak učinil při neznalosti maximální možné doby zadržení, a tudíž v obavě, že bude na svobodě omezen až do té doby, dokud inkriminované předměty ze svých útrob nevyhloučí.

Žalovaná se ve svém vyjádření k podanému dovolání vyslovila pro jeho odmítnutí, přičemž se ztotožnila se závěrem odvolacího soudu, podle kterého žalobce neprokázal splnění předpokladů pro vznik odpovědnosti státu za tvrzenou nemajetkovou újmu, neboť se policejní orgány žádného nesprávného úředního postupu ve vztahu k žalobci nedopustily. Kromě toho žalobce v dovolání nepřipustně zpochybňuje skutková zjištění soudů obou stupňů.

Přípustnost dovolání

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 2. 2019 (viz čl. IV zákona č. 287/2018 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

Dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou, a to za splnění podmínky povinného zastoupení podle § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř. Zároveň toto dovolání obsahuje všechny náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval jeho přípustností.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolatel napadl rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu, tedy kromě potvrzujícího výroku I napadl i jeho výrok II, jímž bylo rozhodnuto o nákladech odvolacího řízení.

Pokud žalobce v podaném dovolání zpochybnil závěr odvolacího soudu o tom, že by k požití projímadla, jež následovalo po provedeném CT vyšetření, přistoupil dobrovolně, tato námitka nemůže přípustnost jeho dovolání založit. Žalobce totiž jejím prostřednictvím konstruuje odlišné právní posouzení věci na jiném skutkovém zjištění, než ze kterého vyšel odvolací soud, pročež se ve skutečnosti jedná o námitku proti skutkovým zjištěním odvolacího soudu, nikoli proti jím učiněnému právnímu posouzení (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Ve zbývajícím rozsahu však dovolání přípustné je, neboť dovolatelem předestřená otázka, zda se policejní orgány tím, že osobu, která byla podezřelá ze spáchání trestného činu, a byla proto postupem podle § 76 odst. 1 trestního řádu policejním orgánem zadržena, podrobily v nemocničním zařízení v rámci prošetřování existujícího podezření bez jejího výslovného souhlasu CT vyšetření, dopustily nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., dosud nebyla Nejvyšším soudem vyřešena.

Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

Dovolání není důvodné.

Podle § 13 odst. 1 věty první zákona č. 82/1998 Sb. stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.

V podmínkách posuzovaného případu, kdy dle skutkových zjištění soudu prvního stupně i soudu odvolacího žalobcem zpochybňovaný postup policejních orgánů vycházel z existence důvodného podezření, že žalobce ve svém těle dovezl do České republiky surové diamanty, čímž se mohl dopustit trestného činu porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, lze uvedený zákonný podklad pro zásah do zmíněných ústavně garantovaných práv žalobce nalézt v § 114 trestního řádu.

K vlastní povaze CT vyšetření lze uvést, že se jedná o standardní lékařský úkon umožňující za použití rentgenového záření zobrazit tělo vyšetřovaného v sérii řezů, přičemž výsledný obraz vzniká matematickou rekonstrukcí z řady rentgenových projekcí získaných postupně z různých úhlů. Vyšetřovaný při tomto úkonu leží, jeho tělo je pouze pasivním předmětem zkoumání a není od něj vyžadována žádná aktivní činnost. Současně se jedná o úkon bezbolestný a neinvazivní, neboť se jím nikterak nezasahuje do tělesné integrity vyšetřovaného. Porovnáním těchto skutečností s těmi, jež byly zmíněny výše, tedy Nejvyšší soud dospívá k závěru, že v případě, je-li CT vyšetření osoby podezřelé ze spáchání trestného činu prováděno za situace, na níž dopadá § 114 trestního řádu, tj. nikoliv na základě lékařské indikace, nýbrž pro potřebu objasnit, zda nedošlo ke spáchání trestného činu, není k jeho realizaci nutný výslovný souhlas vyšetřovaného, ba dokonce lze vyšetřovaného k takovému úkonu v případě jeho odporu též přinutit (§ 114 odst. 4 trestního řádu).

Absence žalobcova výslovného souhlasu s provedením předmětného CT vyšetření tedy nesprávný úřední postup policejních orgánů ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. nezaložila.

Nejvyšší soud přitom považuje za samozřejmé, že předmětné vyšetření musí být i za popsáných podmínek vždy provedeno postupem lege artis, přičemž současně nesmí představovat nepřiměřené riziko pro zdraví vyšetřovaného. Přestože moderní přístroje, kterých se k tomuto vyšetření využívá a které využívají fyzikální vlastnosti a působení rentgenových paprsků,

tomuto požadavku ve většině případů jistě vyhoví, v nyní posuzované věci byl tento požadavek naplněn rovněž tím, že dle skutkových zjištění soudu prvního stupně, která odvolací soud převzal, bylo CT vyšetření u žalobce provedeno až poté, co byl jeho aktuální zdravotního stav lékařsky posouzen, přičemž žádná překážka bránící tomuto vyšetření nebyla zaznamenána.

Napadený rozsudek odvolacího soudu je tedy z uvedených důvodů správný, a Nejvyšší soud proto žalobcovu dovolání v části, jež směřovala proti potvrzujícímu výroku tohoto rozsudku, podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

O náhradě nákladů dovolacího řízení rozhodl Nejvyšší soud podle § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1, § 142 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. a procesně neúspěšného žalobce, jehož dovolání bylo nadto též zčásti odmítnuto, zavázal k náhradě nákladů dovolacího řízení, které vznikly žalované v souvislosti s podáním vyjádření k dovolání. Za situace, kdy žalovaná, která nebyla zastoupena advokátem, nedoložila výši svých hotových výdajů, jedná se o náhradu v paušální výši stanovenou na částku 300 Kč, a to podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 1 odst. 3 písm. a) a § 2 odst. 3 vyhlášky č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 25. 5. 2022

Mgr. Vít Bičák v. r.

předseda senátu

[Tento rozsudek byl doručen všem účastníkům řízení dne 1. 6. 2022.]